

УДК 342.9
DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-38-43

Євген КУРІННИЙ[©]
доктор юридичних наук, професор
(Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГІГІЄНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена актуальній проблемі – особливостям адміністративно-правового забезпечення інформаційної гігієни в умовах теперішньої України. Розглянуті питання сутності та мети цього поняття. Наведені варіанти правил інформаційної безпеки, які розроблені представниками українського громадянського суспільства. Розкритий зміст повного циклу адміністративно-правового забезпечення інформаційної гігієни під час війни. Запропоновано алгоритм організаційно-правових дій, спрямованих на покращення стану адміністративно-правової регламентації відповідних інформаційних правил та запровадження адміністративної відповідальності за їх порушення в умовах воєнного стану суб'єктами розповсюдження інформації.

Ключові слова: інформаційна гігієна, воєнний стан, нормативно-правова фіксація, адміністративно-правове забезпечення, медіа, адміністративна відповідальність.

Постановка проблеми. В умовах особливого періоду, який триває з 24 лютого 2022 року в теперішній Україні у своїй найтяжчій і найстрашнішій формі – війни, одним з важливіших владних завдань не суто воєнного характеру є забезпечення інформаційної гігієни (далі ІГ) серед своїх громадян починаючи з простих обивателів і завершуючи першими особами країни.

Чомусь ІГ сприймається насамперед як правила споживацької інформаційної вибірковості і зовсім ігнорується її не менш важлива сторона – інформація яка йде з вуст публічних осіб, котрі мають вплив на формування громадської думки в державі. Крім того, цей аспект ІГ, а точніше неадекватне ставлення до нього з боку осіб, які причетні до інформування населення, може вартувати десятків – сотень життів як цивільних осіб так й наших військових, створення хибної уяви про об'єктивну дійсність та такої ж неправдивої оцінки тих чи інших подій, пов'язаних з війною.

Не слід забувати, що окрім воєнних операцій, існують інформаційні операції противника, вдалість яких в умовах війни рівнозначна або навіть в окремих випадках перевершує певні фронтові здобутки, бо може дезорієнтувати протилежну сторону, посіяти паніку і розпач серед населення, зневіру у себе, державу, нарешті у військових, які боронять свою Вітчизну.

Також, не слід забувати про можливий негативний вплив від подібних інформаційних атак на наших партнерів, у голови котрих можуть закрастися певні сумніви та недовіра стосовно доцільності подальшої воєнної та фінансової підтримки нашої держави.

За великим рахунком, сутність інформаційних війн полягає у дискредитації свого суперника, як у середині його країни так й зовні – в очах міжнародної громадськості і держав-партнерів зокрема.

Виключну роль у забезпеченні інформаційної безпеки та її невід'ємної складової – ІГ, відіграють норми адміністративного права, які складають основу інформаційного законодавства нашої країни. Особливо потреба у більш якісному та дієвому правовому забезпеченню суспільних інтересів в інформаційній сфері держави актуалізувалася під час гарячої стадії воєнної агресії з боку РФ, яка триває понад останніх 12 місяців.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Адміністративно-правовому забезпеченню інформаційної безпеки та окремих її

© С. Курінний, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3069-3405>
anastasiaeland@gmail.com

різновидів присвячені наукові роботи Р. Калюжного, В. Настюка, К. Долженка, О. Логінова, Т. Салаєва, Т. Перуна, О. Топчій та ін. До теперішнього часу питання адміністративно-правового регулювання відносин інформаційної гігієни, яка є похідною від зазначеної вище безпеки, не мали помітного відображення у дослідженнях вітчизняних науковців-адміністративістів, однак фактичне перебування України в умовах війни, зокрема й інформаційної, об'єктивно сприяють подальшому вивченню порушеної проблеми. Тому, визначення теперішнього рівня та можливого покращення адміністративно-правового забезпечення ІГ в Україні під час воєнного стану є **метою** даної праці.

Виклад основного матеріалу. У 1995 році краснодарським ученим А. Єр'омініним уперше на пострадянському просторі було запропоновано відізнати спеціальний розділ науки – «інформаційну гігієну» як систему знань, що вивчає закономірності впливу інформації на формування, функціонування, стан психічного, фізичного та соціального благополуччя людини і соціуму, яка розробляє заходи щодо оздоровлення оточуючого інформаційного середовища.

Мета ІГ – попередження негативного впливу інформації на психічне, фізичне та соціальне благополуччя людини, соціальних груп, населення в цілому, профілактика захворювань населення, пов'язаних з інформацією, оздоровлення оточуючого інформаційного середовища.

До об'єктів ІГ пропонувалося віднести людину, соціальні групи, населення в цілому; інформацію, інформаційне середовище, закономірності інформаційних процесів; інформаційно-залежні здоров'я, захворюваність, смертність населення; профілактичні заходи щодо оздоровлення навколишнього інформаційного середовища.

ІГ уявляла собою спеціальний міждисциплінарний розділ науки, що мав право на самостійний розвиток, як у цілому, так за підрозділами, за кількістю та якістю дисциплін, з якими має зв'язок: медицина, громадське здоров'я і охорона здоров'я...психогігієна, психологія, інформатика комп'ютерних мереж, засобів масової інформації, державна і міжнародна безпека, соціологія, конфліктологія, менеджмент та ін. [1].

Майже 28-річна практика такого науково обґрунтованого соціального явища як ІГ, довела його актуальність та затребуваність. ІГ можна вважати невід'ємною складовою пануючої зараз у світі концепції інформаційного суспільства, яка прийшла на заміну постіндустріального суспільства на межі 70-80 років минулого століття.

Особливістю інформаційного суспільства є вирішальна роль інформаційно-комунікаційних технологій, виробництво інформації та знання, тому доволі часто дану концепцію в економічній сфері доповнюють поняттям «економіка знань». Характерними ознаками інформаційного суспільства є: зростання ролі інформації, знання та інформаційних технологій у житті суспільства; значна кількість людей, задіяних у сфері інформаційних технологій та комунікацій, велика доля виробництва інформаційних продуктів і послуг у ВВП (за деякими міжнародними індикаторами, більш ніж половина ВВП); широка інформатизація суспільства з використанням радіо, телебачення, мережі Інтернет (глобальні телекомунікації мережа інформаційних ресурсів), традиційні та електронні ЗМІ; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну та комунікативну взаємодію людей, їхній доступ до світових інформаційних ресурсів, а також задоволення потреб в інформаційних продуктах і послугах [2].

Потреба у дотриманні ІГ в умовах інформаційного суспільства є повсякчасною, особливо роль даної гігієни підвищується під час різноманітних катаклізмів та особливих умов існування людства або окремої держави. Наприклад, необхідність у посиленні ІГ можна було спостерігати після здійснення терактів у США 11 вересня 2001 року, не так давно минулої всесвітньої пандемії COVID-19 у 2020-2021 роках, а також за теперішніх умов – розширеної інтервенції РФ на нашу країну з 24 лютого 2022 року.

За цих обставин, для українських громадян виникає потреба у дієвих правилах ІГ під час війни. Зокрема, один з варіантів таких правил містить п'ять цілком доступних і зрозумілих положень.

Ці правила є актуальними як зараз, так і після завершення активної фази війни, бо інформаційна війна характеризується значною інерцією.

Перше правило – не допомагати ворогу. Зараз ПІСО (інформаційно-

психологічна спеціальна операція, до елементів ПСО відносяться дезінформація, пропаганда, перебільшення певної інформації або применшення іншої, диверсії в тилу, кібератаки) один з ключових інструментів російської пропаганди. Вони були завжди, але зараз їхня концентрація в інформаційному полі критична. Переселенці, дискредитація війська, мовні питання – лише однин з сотень векторів, рф буквально моніторить інформаційне поле, знаходить точки болю українців та створює на їх основі тріщини у суспільстві.

Друге правило – розпізнавати фейк. У сучасних умовах розпізнати фейк можна, оцінивши, яку емоцію викликає інформація. Якщо ми бачимо інформацію, яку хочемо почути, або боїмося почути, варто прискіпливо таку інформацію перевірити. Це як боїтися ядерного удару або повторного нападу з Білорусі. Такі вкиди здійснюються, щоби дестабілізувати суспільство.

Третє правило – брати інформацію з об'єктивних джерел. Це медіа з Білого списку (загальноукраїнські онлайн-медіа, які мали найбільшу кількість балів за результатами оцінки професійних стандартів, та мали найнижчі показники маніпуляцій, «джинси», фейків станом на вересень 2021 р. – Суспільне, Ліга, Громадське, Бабель, Дзеркало тижня, Радіо Свобода, НВ, Українська правда, Укрінформ, Еспресо (за даними USAID, Інституту масової інформації).

Четверте правило – не брати інформацію з російських джерел. Необхідно пам'ятати, що всі російські медіа тією чи іншою мірою, прямо чи опосередковано підігрують російській пропаганді. Це той факт, який журналісти-експерти постійно фіксують і виявити його не так вже і просто, якщо не аналізувати це на постійній основі й глибоко не розбиратися, як працює російська пропаганда. Тому самим розбиратися в тому, що правда, а що ні – вкрай небезпечно.

П'яте правило – пам'ятати про шахрайства. Більшість з них пов'язані з нібито виплатами допомоги. Так тільки за перші сім місяців війни 2022 року жертвами такого шахрайства стали понад 5000 українців, які на цьому втратили понад 100 млн гривень. Ціляться, першочергово у людей поважного віку. Обіцяють допомогу нібито від Президента, Євросоюзу і так далі [3].

Перелік наведених правил не є вичерпним, серед інших джерел можна знайти достатньо багато варіантів особистої поведінки щодо дотримання ІГ. Так, громадською спілкою «Харківський кластер інформаційних технологій» підготовлено декілька порад як відбити інформаційний наступ під час війни.

Зокрема, під інформаційною гігієною визнається – фільтрація потоку отримуваної інформації, що допомагає не засмічувати голову фейками, протистояти шахрайству та не робити непотрібних помилок у момент паніки. Метою ІГ є зниження негативного впливу інформації на психічний, фізичний і соціальний стан особи.

За результатами опитування USAID-Internews щодо споживання медіа, про існування дезінформації у ЗМІ відомо 77% аудиторії, проте більшість тих, хто знає про їх існування, не вважають, що проблема є актуальною (58%).

Відсутність у людей інформаційного імунітету – це комплексна проблема. Проте її вирішення неможливе без двох ключових навичок: вміння фільтрувати інформацію та розуміння того, як функціонують ключові сфери життя (політика, економіка, медицина та ін.). Тому пропонується використовувати прості правила, які допоможуть виробити імунітет від фейкових новин та ЗМІ-маніпуляцій.

1. *Завжди перевіряйте джерело інформації, на яке посилається автор.* Людина, яка створює новину, має спостерігати події на власні очі, скористатися відповідними документами чи процитувати людей.

2. *Перевіряйте експертність, якщо в ролі експертів – представники соціологічних компаній, організацій, інституцій, яких не існує в реальності, не вказані посади, використані загальні формулювання – «експерти/вчені вважають», скоріш за все ви натрапили на фейк.*

3. *Не робіть висновків на основі заголовків.* За статистикою, 96 % людей оцінюють новини лише за заголовками, у якому можуть бути дані, що суперечать основній меті матеріалу чи спотворюють його взагалі.

4. *З особливою обережністю ставтеся до матеріалу, який викликає сильні емоції.* Якщо після прочитання новини у вас з'явилася певна реакція на неї (страх, паніка, обурення тощо), необхідно перевірити цю інформацію в інших джерелах.

5. *Зведіть інформаційний кошик до мінімуму.* Не треба читати новини з усіх

можливих і неможливих ресурсів, намагайтеся стежити за інформацією тільки з офіційних джерел: звіти ЗСУ, військово-цивільних адміністрацій, український єдиний телефір.

В умовах війни правила дотримання ІГ дещо змінюються, хоча основні принципи залишаються тими ж. Важливо пам'ятати, що кожен із нас перетворюється на джерело інформації, яким можуть скористатися як свої, так і противник.

Категорично заборонено висвітлювати ЗМІ та пересічним громадянам під час війни: найменування частин/підрозділів, а також їх розташування та кількість військових; кількість озброєння та техніки, їх стан і місце зберігання; умовні позначки об'єктів; точну інформацію про пошкодження інфраструктури від ударів і тим більше гео-теги [4].

Правила ІГ стосуються не тільки простих (пересічних громадян), а також представників засобів інформації (у тому числі іноземних) та публічних осіб, до думки яких прислуховується громадськість (лідери думок, блогери тощо) (далі – представники ЗМІ). На відміну від двох наведених вище різновидів рекомендацій дотримання ІГ, відповідні правила є нормативно формалізованими та складають зміст Додатку 2 до Наказу 03.03.2022 №73 «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану (із змінами, внесеними згідно з Наказом №196 від 12.07.2022; №266 від 03.10.2022)».

Зокрема, перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних Сил України, інших складових сил оборони, негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму воєнного стану складає: 1) найменування військових частин (підрозділів) та інших військових об'єктів в районах виконання бойових (спеціальних) завдань, географічні координати місць їх розташування; 2) чисельність особового складу військових частин (підрозділів); 3) кількість озброєння та бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання; 4) описи, зображення та умовні позначки, які ідентифікують або можуть ідентифікувати об'єкти; 5) інформація щодо операцій (бойових дій), які проводяться або плануються; 6) інформація щодо системи охорони та оборони військових об'єктів та засобів захисту особового складу, озброєння та військової техніки, які використовуються (крім тих, які видимі або очевидно виражені); 7) порядок залучення сил та засобів до виконання бойових (спеціальних) завдань; 8) інформація про збір розвідувальних даних (способи, методи, сили та засоби, що залучаються); 9) інформація про переміщення та розгортання своїх військ (найменування, кількість, місця, райони, маршрути руху); 10) інформація про військові частини (підрозділи), форми, методи, тактику їх дій та способи застосування за призначенням; 11) інформація про проведення унікальних операцій із зазначенням прийомів та способів, що використовувались; 12) інформація про ефективність сил і засобів радіо-електронної боротьби противника; 13) інформація про відкладені або скасовані операції; 14) інформація про зниклий або збитий літак, літальний апарат, зникле судно та пошуково-рятувальні операції, які плануються або проводяться; 15) інформація про планування та проведення заходів забезпечення безпеки застосування військ (дезінформація, імітація, демонстративні дії, маскування, протидія технічним розвідкам та захист інформації); 16) відомості про проведені інформаційно-психологічні операції, ті, що проводяться, а також плануються; 17) інформація, яка має на меті пропаганду або виправдання широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України.

Наведений перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії ЗСУ, на мою думку не є вичерпним і з часом з виникненням як правило «прикрих прецедентів» може доповнюватися.

Крім того, нормативно-правова фіксація різновидів наведеної вище інформації, може слугувати прикладом окремого елементу адміністративно-правового забезпечення правил ІГ, якої мають дотримуватися у своїй професійній діяльності представники ЗМІ під час війни.

Повний цикл адміністративно-правового забезпечення ІГ в умовах особливого періоду (війни) має складатися з наступних стадій: усвідомлення існування групи суспільних потреб щодо необхідності вироблення правил ІГ; виникнення відповідних суспільних інтересів на основі вказаних потреб; фіксація зазначених інтересів у адміністративно-правових нормах (матеріального, процедурного, регулятивного та

охоронного характеру); реалізація зазначених норм з постійним контрольно-наглядним супроводом та оперативне реагуванням на випадки їх порушення; за наявності складу правопорушення, притягнення до адміністративної відповідальності винуватої(их) особи(осіб); корегування відповідних правил у разі виникнення нагальної об'єктивної необхідності.

Як доводить накопичений досвід функціонування українського інформаційного середовища, в умовах воєнного стану в нашій державі має реалізовуватися не звичайний (ліберальний), а особливий (посилений) формат адміністративно-правового забезпечення ІГ. Це означає вироблення уніфікованих нормативно закріплених правил як для споживачів, так й для розповсюджувачів новинної та іншої інформаційної продукції безпосередньо чи опосередковано пов'язаної з війною та її наслідками, як на території України та й за її межами. У виробленні таких правил необхідно залучити Мінкультури та інформаційної політики України, Міноборони України, СБУ, МВС України, представників громадянського суспільства (насамперед, фахівців з інформаційної безпеки та журналістів). Відповідну нормативно-правову фіксацію краще здійснити поетапно, спочатку шляхом доповнення Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ спеціальним розділом, положення якого присвячені ІГ, а також визначенню кола суб'єктів відповідних інформаційних відносин. На другому етапі урядовими постановами закріпити правила споживання (ІГ) та подачі (розповсюдження) суспільно значущої інформації на території України в умовах воєнного стану.

У разі позитивного вирішення питання нормативно-правового закріплення наведених інформаційних правил, з метою вчасного та дієвого реагування з боку державної влади, необхідно запровадити адміністративну відповідальність фізичних та юридичних осіб, за порушення правил поширення відповідно значущої інформації під час особливого періоду (воєнного стану).

Особи, які займаються під час війни розповсюдженням новинних та аналітичних матеріалів (зокрема й у мережі інтернет) на території України (журналісти, блогери, різноманітні радники, військові, політологи, політтехнологи, політичні, економічні експерти, оглядачі та ін.), мають ретельно перевіряти достовірність інформації, що подається ними через різноманітні медійні джерела. Тому, у разі скоєння відповідних порушень, вони мають нести правову відповідальність у вигляді насамперед адміністративного покарання. Також, під час притягнення їх до адміністративної відповідальності, до цих суб'єктів доцільно застосовувати додаткове стягнення у вигляді заборони займатися медійною діяльністю строком на 1 рік (ст. 30 КУпАП).

Як бачимо, під час війни не повинна передбачатись правова відповідальність за порушення правил ІГ, навіть якщо вони будуть відповідно нормативно регламентовані, зазначена відповідальність має наставати тільки за порушення згаданих вище правил поширення, які є своєрідною ІГ для широкого кола осіб які продукують інформацію і доводять її до простих споживачів за допомогою різноманітних медійних засобів, зокрема через популярні зараз онлайн-медіа.

30 грудня 2022 року Президент України В. Зеленський підписав прийнятий українським парламентом 13 грудня 2022 року Закон України №2849-ІХ «Про медіа», який набере чинність 31 березня 2023 року. Цей законодавчий акт розширює повноваження Національної ради з питань телебачення та радіомовлення та змінить правила гри на медіаринку. Закон вводить в законодавче поле поняття онлайн-медіа та передбачає, що сайти та газети можуть реєструватися добровільно, також передбачена можливість і добровільної реєстрації блогерів. Ще однією важливою новацією цього документа є спільне регулювання у сфері медіа за участі Нацради з питань телебачення та радіомовлення та обраних представників медіасфери. Серед повноважень органу спільного регулювання є розробка кодексів (правил) поширення інформації з подальшим затвердженням Нацради, тобто теоретично орган співрегулювання може впливати на виписування штрафів та інших санкцій щодо медіа [5].

Не дивлячись на прийняття згаданого законодавчого акту, норми якого містять багато нових регулятивних та охоронних правил, що мають повноцінно запрацювати на українському медіапросторі через певний час і за певних умов, головною ознакою цього закону є адаптованість дії його положень лише в умовах мирного часу та у відносно ліберальному форматі роботи медіа, який фактично є неприйнятним під час триваючої зараз війни.

Висновки. На підставі викладеного можна констатувати, що восьмирічний досвід російського нападу на нашу Батьківщину довів існування нагальних суспільних

потреб стосовно вироблення, належного нормативного закріплення та дотримання правил ІГ українськими громадянами, переважна більшість яких є споживачами різноманітної інформації, що прямо або опосередковано пов'язана з триваючою на українській землі війною. Для повного і невідкладного втілення у життя зазначених потреб, дотримуючись логіки алгоритму їх адміністративно-правового забезпечення, необхідно здійснити наступні організаційно-правові дії: перевести із звичайного в особливий формат функціонування вітчизняного медіапростору, який об'єктивно відповідатиме реаліям та завданням воєнного стану; розробити та нормативно зафіксувати уніфіковані правила ІГ з наступним доведенням їх змісту до широкого загалу українських громадян; підготувати законодавчо регламентовані правила поширення суспільно значущої інформації на території України в умовах воєнного стану із запровадженням адміністративної відповідальності у випадку їх порушення.

Список використаних джерел

1. Информационная гигиена. <https://studfile.net/preview/15922803/page:40/>.
2. Інформаційне суспільство. Енциклопедія сучасної України. Том 11. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=12462.
3. Ольга Донченко. Правила інформаційної гігієни під час війни. 6 жовтня 2022. <https://law.chnu.edu.ua/pravylyla-informatsiinoi-hihiienyu-pid-chas-viiny/>.
4. Фільтруй: як відбити інформаційний наступ під час війни. 17 червня 2022. https://it-kharkiv.com/informatsiyna_hihiyena/.
5. Ярослав Коношук. Новий закон про медіа: що зміниться для онлайн-медіа, блогерів та газет. Судово-юридична газета. 8 січня 2023. <https://sud.ua/uk/news/publication/258656-novyuy-zakon-o-media-cho-izmenitsya-dlya-onlayn-media-bloggerov-i-gazet>.

Надійшла до редакції 12.03.2023

References

1. Informatsyonnaya gigiyena [Information hygiene]. <https://studfile.net/preview/15922803/page:40/>. [in russ.].
2. Informatsiynne suspil'stvo [Information society]. Entsiklopediya suchasnoyi Ukrayiny. Tom 11. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=12462. [in Ukr.].
3. Donchenko O. (2022) Pravylyla informatsiynoyi hihiienyu pid chas viiny [Information hygiene rules during the war]. 6 zhovtnya 2022. <https://law.chnu.edu.ua/pravylyla-informatsiinoi-hihiienyu-pid-chas-viiny/>. [in Ukr.].
4. Fil'truy: yak vidbyty informatsiynny nastup pid chas viiny [Filter: how to repel an information offensive during war]. 17 chervnya 2022. https://it-kharkiv.com/informatsiyna_hihiyena/. [in Ukr.].
5. Konoshchuk, Ya. (2023) Novyy zakon pro media: shcho zminyt'sya dlya onlayn-media, bloheriv ta hazet [The new media law: what will change for online media, bloggers and newspapers]. *Sudovoyurydychna hazeta*. 8 sichnya 2023. <https://sud.ua/uk/news/publication/258656-novyuy-zakon-o-media-cho-izmenitsya-dlya-onlayn-media-bloggerov-i-gazeta>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Yevhen Kurinnyi. Administrative and legal support of information hygiene during martial law in Ukraine. The article is devoted to an actual problem – the peculiarities of administrative and legal provision of information hygiene (IH) in the conditions of current Ukraine. The issues of the essence and purpose of this concept are considered. Variants of information security rules developed by representatives of Ukrainian civil society are presented.

The content of the full cycle of administrative and legal provision of information hygiene during the war is revealed, which should consist of the following stages: awareness of the existence of a group of public needs regarding the need to develop IH rules; the emergence of relevant public interests based on the specified needs; recording of the specified interests in administrative and legal regulations (material, procedural, regulatory and protective); implementation of the specified norms with constant control and supervision support and prompt response to cases of their violation; in the presence of the composition of the offense, bringing the guilty person(s) to administrative responsibility; correction of the relevant rules in the event of an urgent objective necessity.

It is concluded that in order to fully and urgently implement the existing urgent public needs in relation to the development, proper normative consolidation and compliance with the rules of the IH by Ukrainian citizens, it is necessary to carry out the following organizational and legal actions: transfer from the usual to a special format of the functioning of the domestic media space, which will objectively correspond to the realities and tasks of martial law; to develop and normatively fix the unified rules of the IH, followed by bringing their content to the general public of Ukrainian citizens; to prepare legally regulated rules for the distribution of socially significant information on the territory of Ukraine under martial law with the introduction of administrative responsibility in case of their violation.

Keywords: *information hygiene, martial law, regulatory and legal fixation, administrative and legal support, media, administrative responsibility.*